

Κεφάλαιο 9^ο

Οικονομικές διακυμάνσεις - Πληθωρισμός - Ανεργία

Οικονομικές διακυμάνσεις

Ένα από τα θέματα που απασχόλησαν επίσης τους μακροοικονομολόγους είναι η μελέτη των οικονομιών διαχρονικά. Τα διάφορα οικονομικά μεγέθη κάθε οικονομίας (απασχόληση, ανεργία, πληθωρισμός, εισόδημα, Α.Ε.Π.) μεταβάλλονται διαχρονικά. Οι μεταβολές μάλιστα δεν είναι τυχαίες, αλλά παρουσιάζουν μία συστηματική κυκλικότητα.

Αυτές τις μεταβολές της οικονομικής δραστηριότητας ονομάζουμε οικονομικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι.

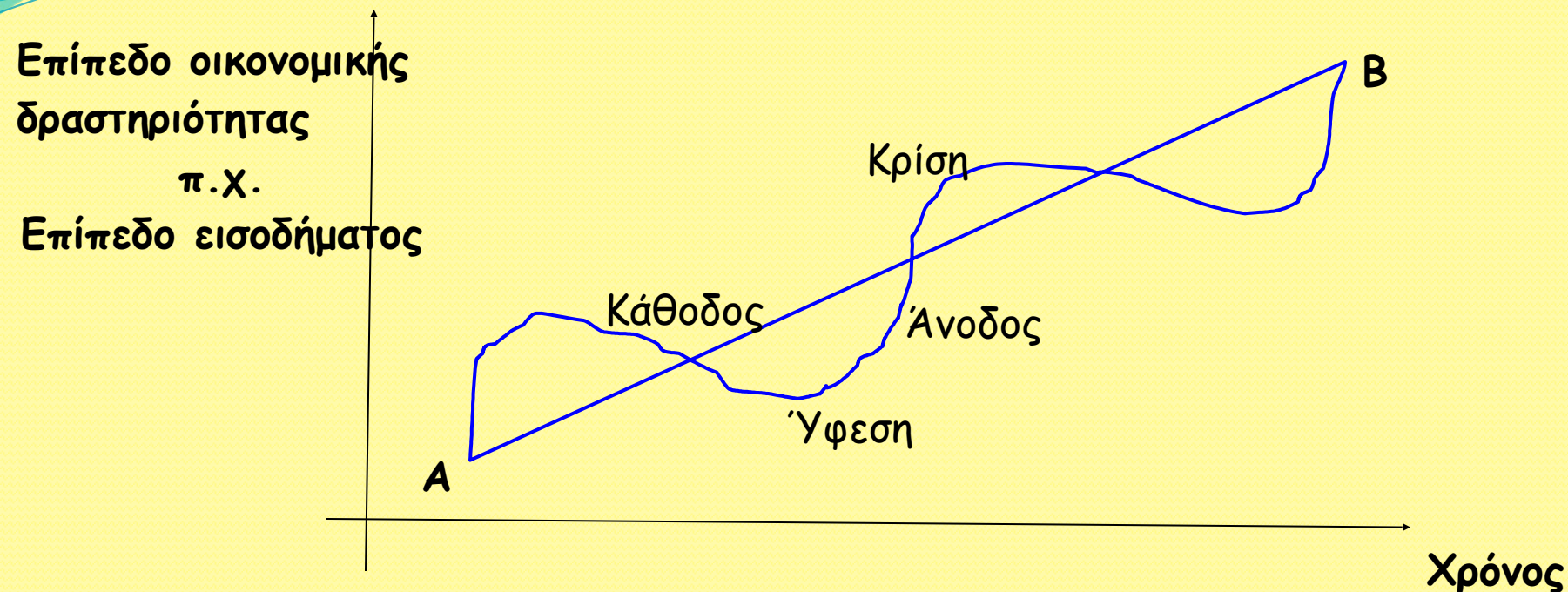
Οικονομικές διακυμάνσεις

Τα στάδια (βελτίωσης ή χειροτέρευσης) από τα οποία περνάει η πορεία μίας οικονομίας (η οικονομική δραστηριότητα) έχουν κάθε φορά παρόμοια χαρακτηριστικά και ονομάζονται **φάσεις του οικονομικού κύκλου**.

Οι κύριες φάσεις είναι **η άνοδος και η κάθοδος** της οικονομικής δραστηριότητας. Το πέρασμα, όμως, από την άνοδο στην κάθοδο διαρκεί ένα μικρό χρονικό διάστημα που ονομάζεται **κρίση**, ενώ το πέρασμα από την κάθοδο στην άνοδο ονομάζεται **ύφεση**.

Σημείωση : ποτέ οι οικονομικοί κύκλοι και οι φάσεις τους δεν έχουν την ίδια ένταση και διάρκεια.

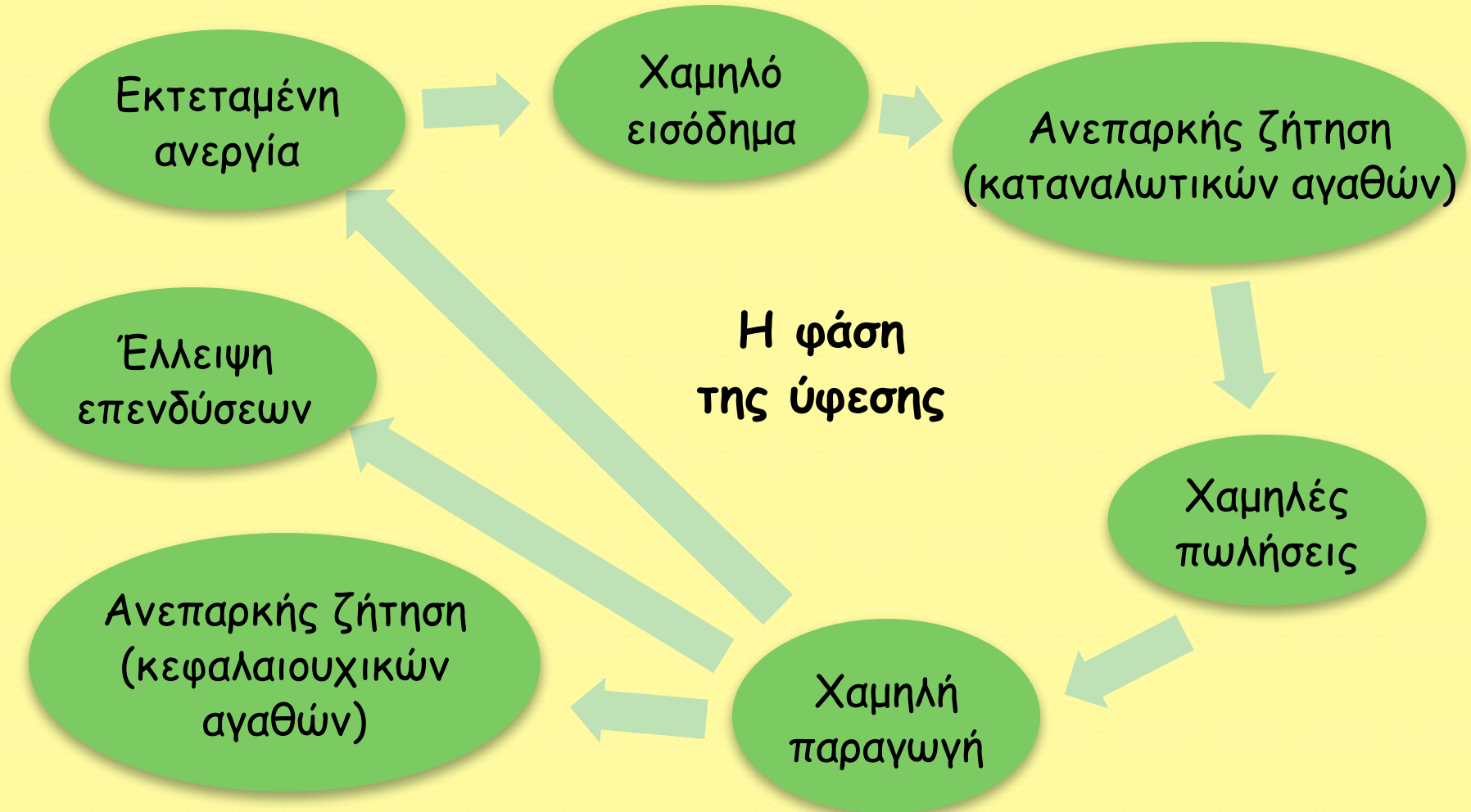
Διάγραμμα οικονομικών κύκλων

Η γραμμή AB εκφράζει τη μακροχρόνια ανοδική τάση της οικονομίας και δείχνει ποια θα ήταν η πορεία της σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης. Τα τμήματα της καμπύλης που βρίσκονται κάτω από την AB δείχνουν την οικονομία σε κατάσταση υποαπασχόλησης των παραγωγικών συντελεστών, ενώ τα τμήματα που βρίσκονται πάνω από την AB δείχνουν υπεραπασχόληση.

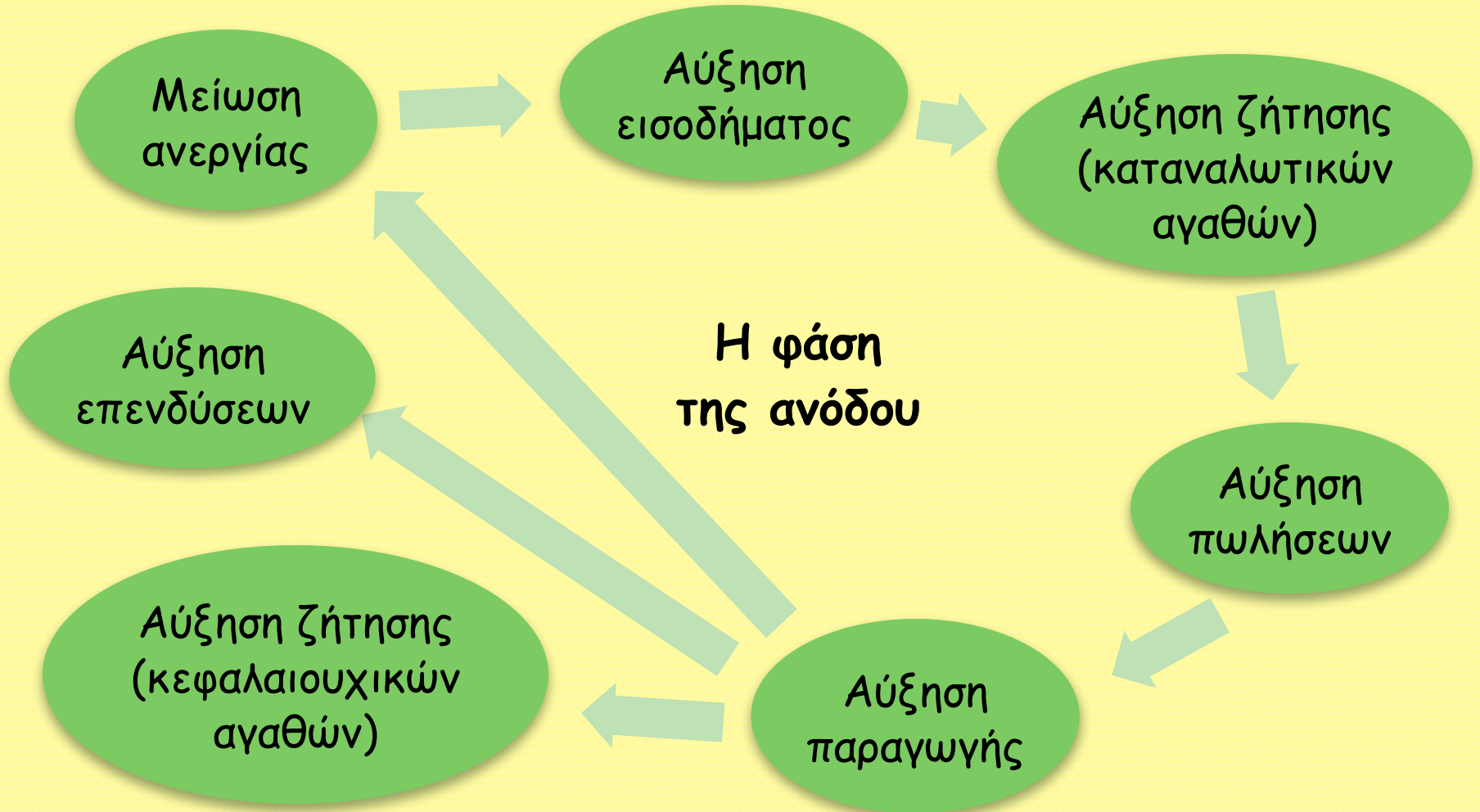
Παραδείγματα οικονομικών διακυμάνσεων

Οι φάσεις των οικονομικών κύκλων και τα χαρακτηριστικά τους

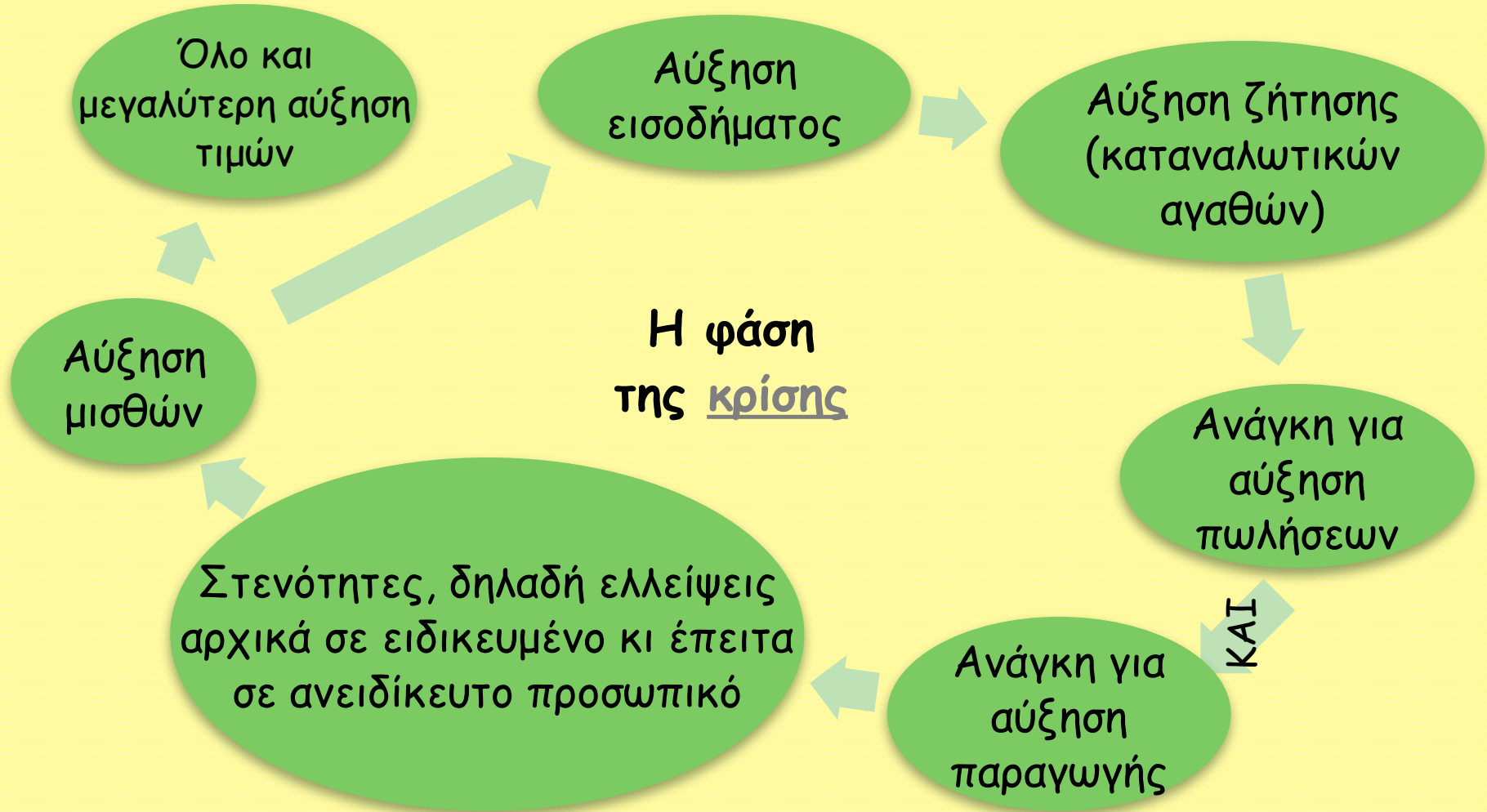
Τα παραπάνω φαινόμενα προκαλούν στασιμότητα ή μείωση των τιμών και χαμηλά κέρδη ή ακόμα και ζημίες.

Οι φάσεις των οικονομικών κύκλων και τα χαρακτηριστικά τους

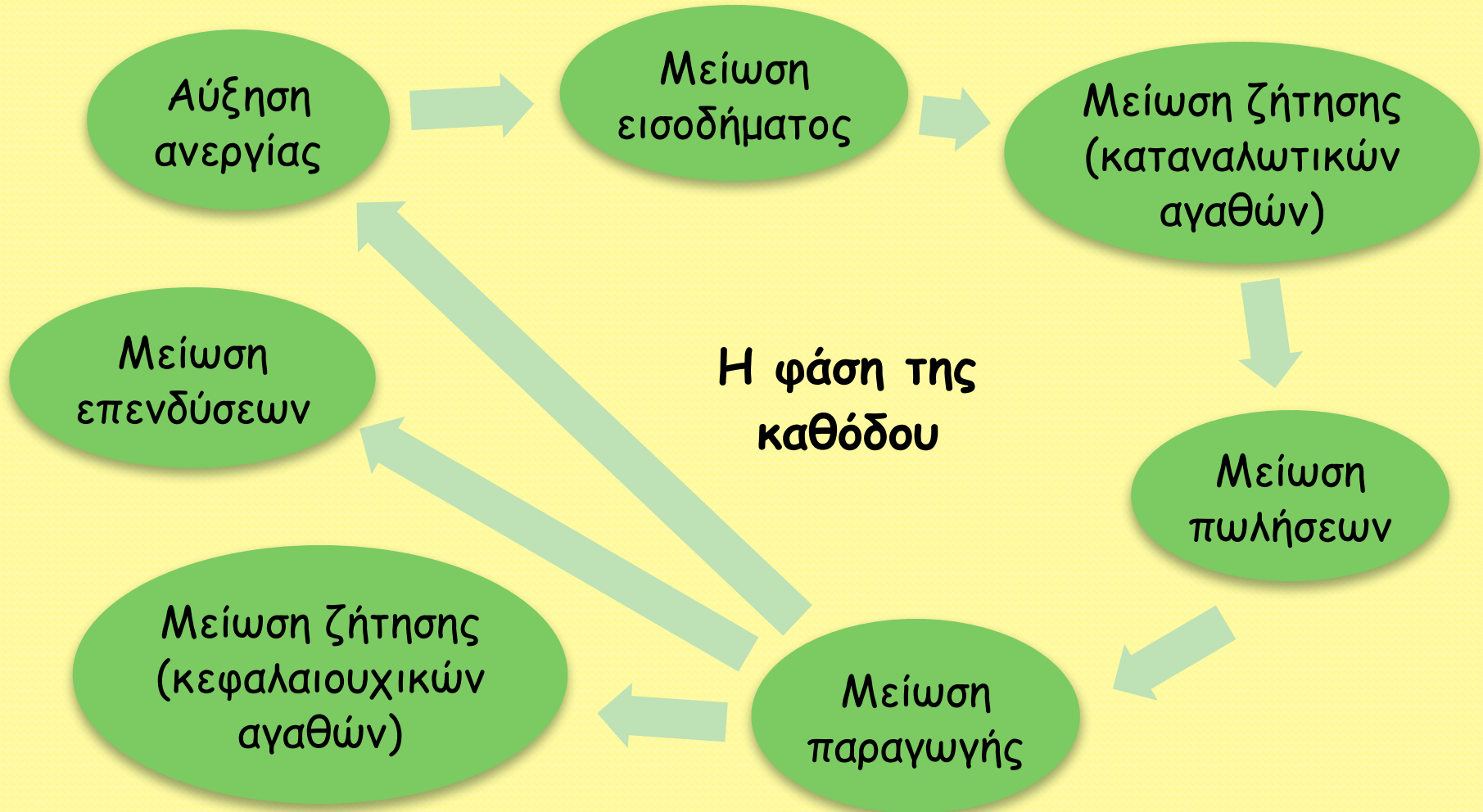
Αρχικά οι τιμές δεν αυξάνονται. Η συνεχής, όμως, άνοδος της ζήτησης προ-καλεί από ένα σημείο κι έπειτα άνοδο των τιμών.

Οι φάσεις των οικονομικών κύκλων και τα χαρακτηριστικά τους

Κάποια στιγμή η ανοδική πορεία ανακόπτεται (κυρίως λόγω της υπερβολικής ανόδου των τιμών) και αρχίζει η κάθοδος.

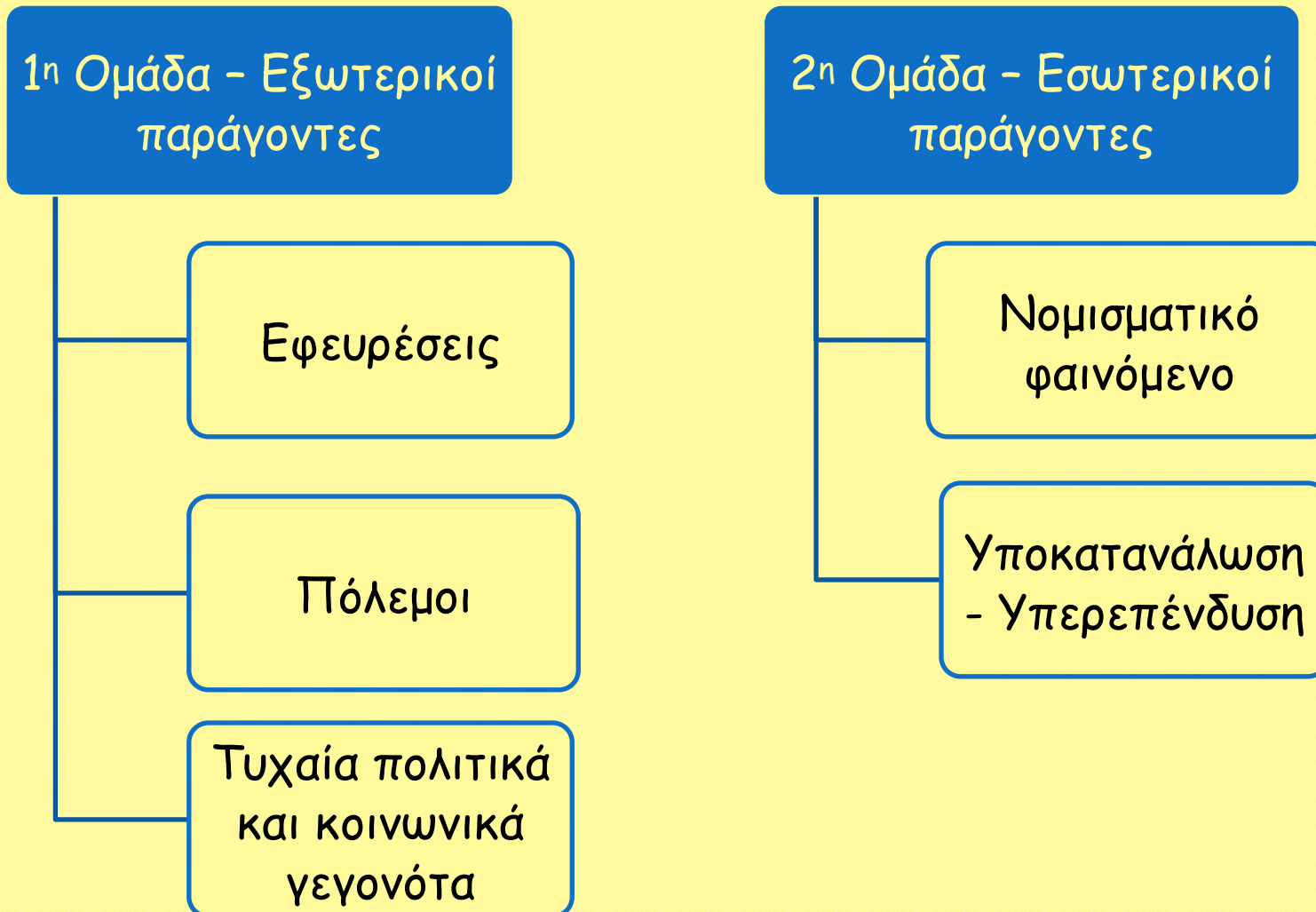
Οι φάσεις των οικονομικών κύκλων και τα χαρακτηριστικά τους

Η υπερβολική άνοδος των τιμών, η οποία δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη άνοδο των εισοδημάτων, προκαλεί μείωση της αγοραστικής δύναμης.

Τα αίτια των οικονομικών κύκλων

Οι διάφορες απόψεις που προσπαθούν να εξηγήσουν τα αίτια των οικονομικών διακυμάνσεων συνιστούν δύο μεγάλες ομάδες :

Ο πληθωρισμός

Ορισμοί : Πληθωρισμός είναι η τάση για συνεχή άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών.

Ρυθμός πληθωρισμού είναι η ποσοστιαία μεταβολή του γενικού επιπέδου των τιμών (ή του δείκτη τιμών) μέσα σε μία ορισμένη χρονική περίοδο.

Στις ασκήσεις του 7^{ου} κεφαλαίου (π.χ. σχολ. βιβλίο σελ. 146, άσκηση 1) γίνεται πολλές φορές λόγος για ποσοστιαία μεταβολή του δείκτη τιμών (Δ.Τ.). Αυτή η μεταβολή είναι ο πληθωρισμός.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Το πραγματικό εισόδημα ενός ατόμου ή μίας οικονομίας (δηλαδή η αγοραστική δύναμη) εξαρτάται από το ονομαστικό (χρηματικό) εισόδημα και το επίπεδο των τιμών :

$$\text{Πραγματικό εισόδημα} = \frac{\text{Ονομαστικό εισόδημα}}{\text{Επίπεδο τιμών}} \times 100$$

Όταν το επίπεδο των τιμών αυξάνεται (πληθωρισμός), μειώνεται το πραγματικό εισόδημα των ατόμων.

Συνέπειες του πληθωρισμού

Συγκεκριμένα, ο πληθωρισμός επηρεάζει :

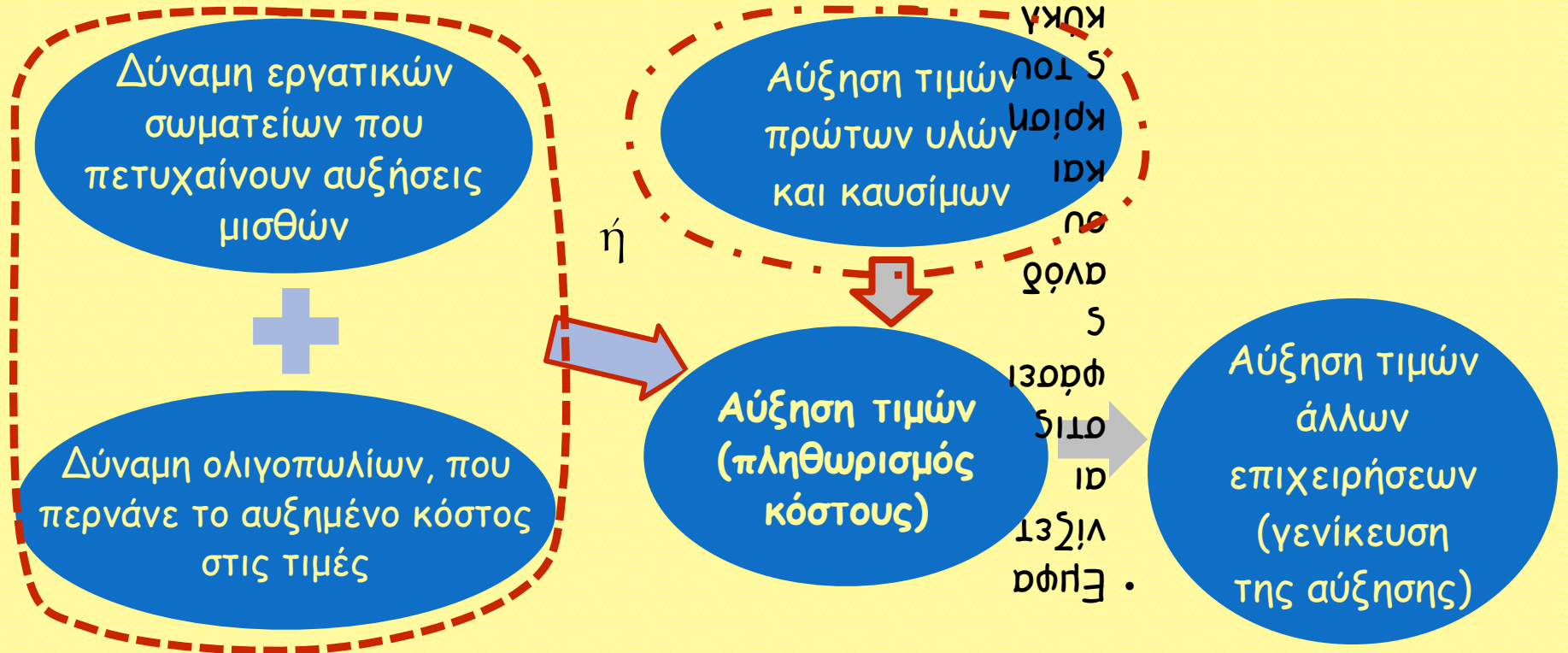
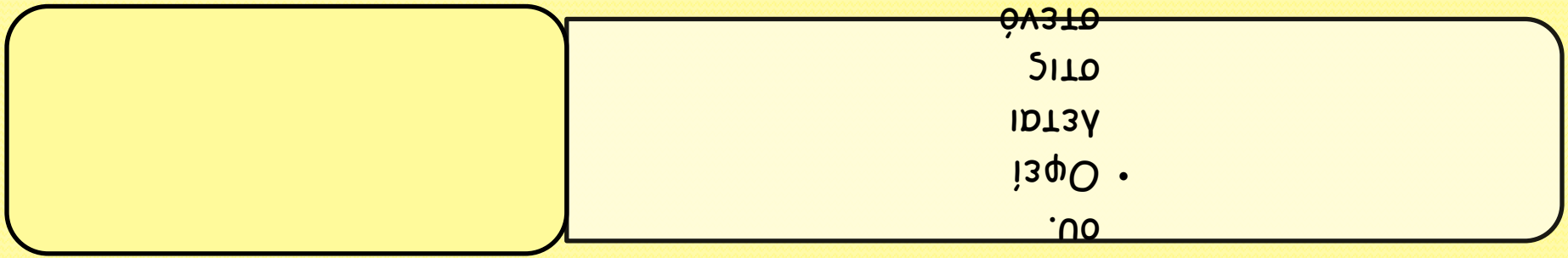
Χρηματικά
εισοδήματα

Αποταμιευτές

Δανειστές -
Χρεώστες

Τα αίτια του πληθωρισμού

Υπάρχουν δύο διαφορετικές απόψεις για τις αιτίες του πληθωρισμού, οι οποίες απόψεις αναφέρονται στον πληθωρισμό ζήτησης και στον πληθωρισμό κόστους.

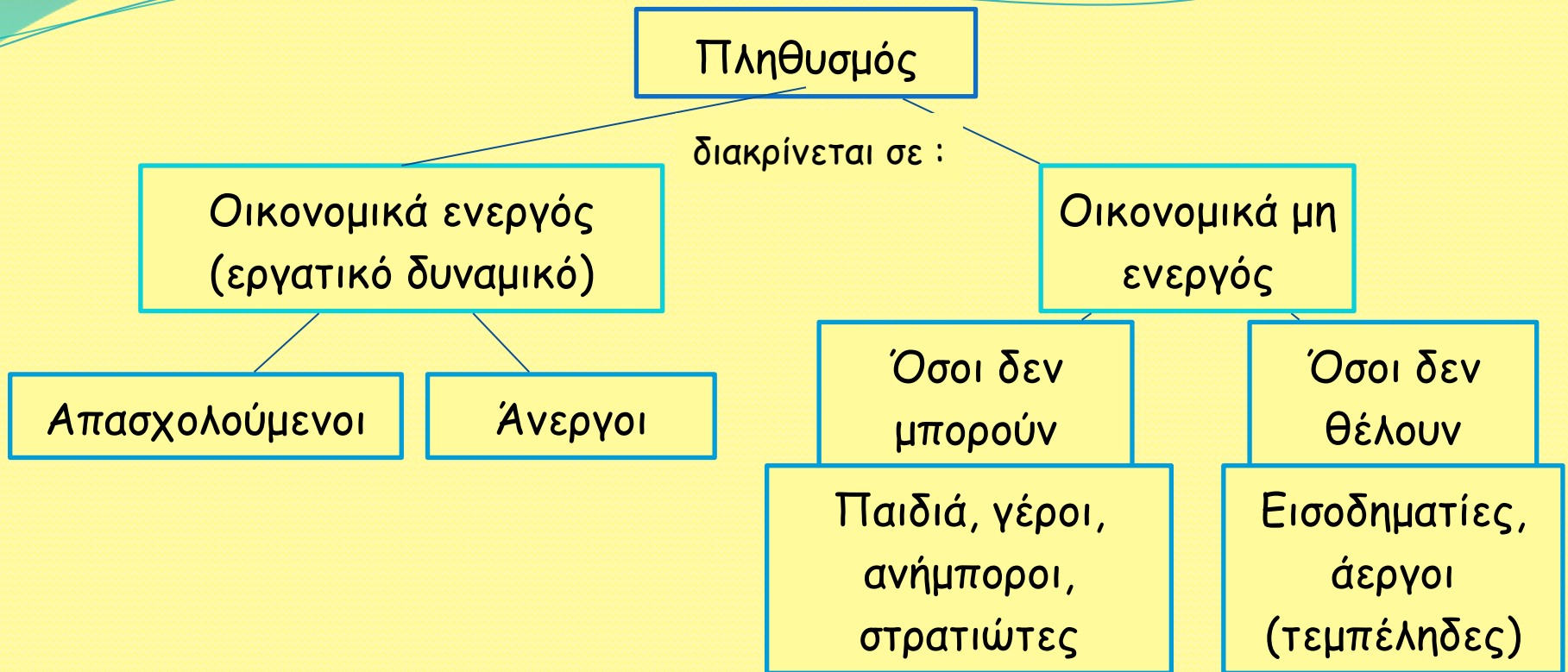
Στασιμοπληθωρισμός

Συνήθως η σχέση πληθωρισμού και ανεργίας είναι αντιστρόφως ανάλογη :

- Στη φάση της ανόδου μειώνεται η ανεργία (αυξάνεται η απασχόληση) και αυξάνεται σταδιακά ο πληθωρισμός.
- Στη φάση της καθόδου μειώνεται ο πληθωρισμός, αλλά αυξάνεται η ανεργία.

Περίπου μετά το 1965 στις ανεπτυγμένες χώρες παρατηρήθηκε το φαινόμενο της ταυτόχρονης συνύπαρξης ή και αύξησης του πληθωρισμού και της ανεργίας. Το φαινόμενο αυτό ονομάστηκε στασιμοπληθωρισμός, διότι εμφανίστηκε σημαντικός πληθωρισμός και στασιμότητα στην οικονομία.

Ανεργία

Είδη ανεργίας

Υπάρχουν τέσσερα είδη ανεργίας, ανάλογα με τις αιτίες για τις οποίες κάποιος μπορεί να είναι άνεργος :

Εποχιακή
ανεργία

Ανεργία τριβής

Διαρθρωτική
ανεργία

Ανεργία
ανεπαρκούς
ζήτησης

Συνέπειες ανεργίας

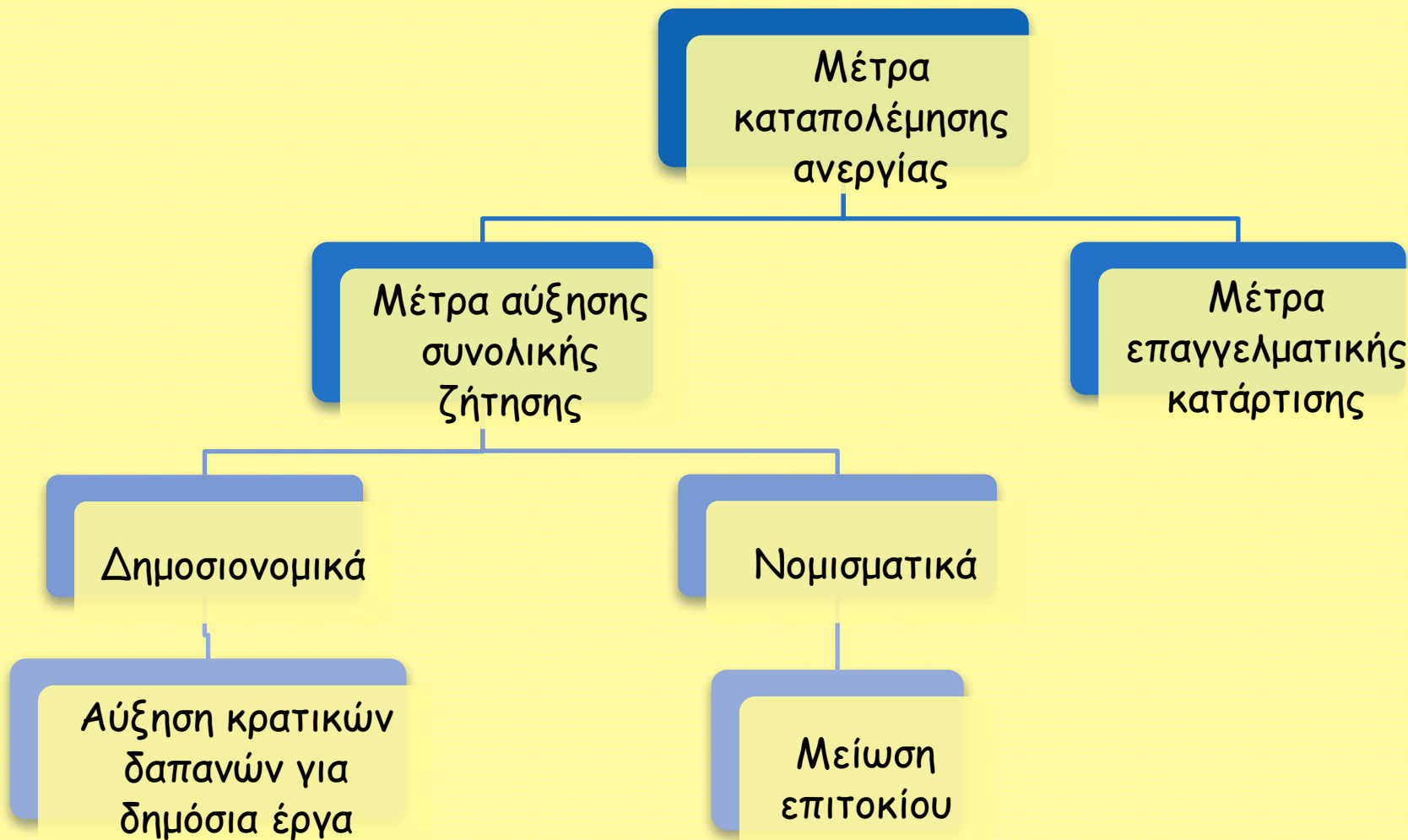
Η ανεργία έχει τρεις σημαντικές οικονομικές συνέπειες :

1. Απώλεια παραγωγικών δυνάμεων.
2. Απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένειά του (και φορολογικών εσόδων για το κράτος).
3. Επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, λόγω των επιδομάτων ανεργίας.

Πέρα από τις παραπάνω οικονομικές, υπάρχουν και σημαντικές κοινωνικές συνέπειες για τον άνεργο και την οικογένειά του.

Καταπολέμηση ανεργίας

Η καταπολέμηση της ανεργίας μπορεί να γίνει με διάφορα μέτρα που λαμβάνουν οι κυβερνήσεις. Τα μέτρα αυτά είναι :

Ένα παιχνίδι

Τώρα που έχουμε μάθει τις έννοιες οικονομικές διακυμάνσεις, πληθωρισμός, ανεργία, τις αιτίες που τις προκαλούν και τις συνέπειες που έχουν, μπορούμε να παίξουμε ένα παιχνίδι.

Είναι ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι αυτό δημιουργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ονομάζεται €conomia.

Ένα δεύτερο εκπαιδευτικό παιχνίδι αφορά ειδικά τον πληθωρισμό και τις συνέπειές του και ονομάζεται Inflation Island.

Η ιστοσελίδα της Ε.Κ.Τ. περιλαμβάνει και άλλο χρήσιμο εκπαιδευτικό υλικό.